

Ο Μεταπολεμικός Κόσμος

Πολυμέρης Βόγλης

Τμήμα: Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής
Ανθρωπολογίας

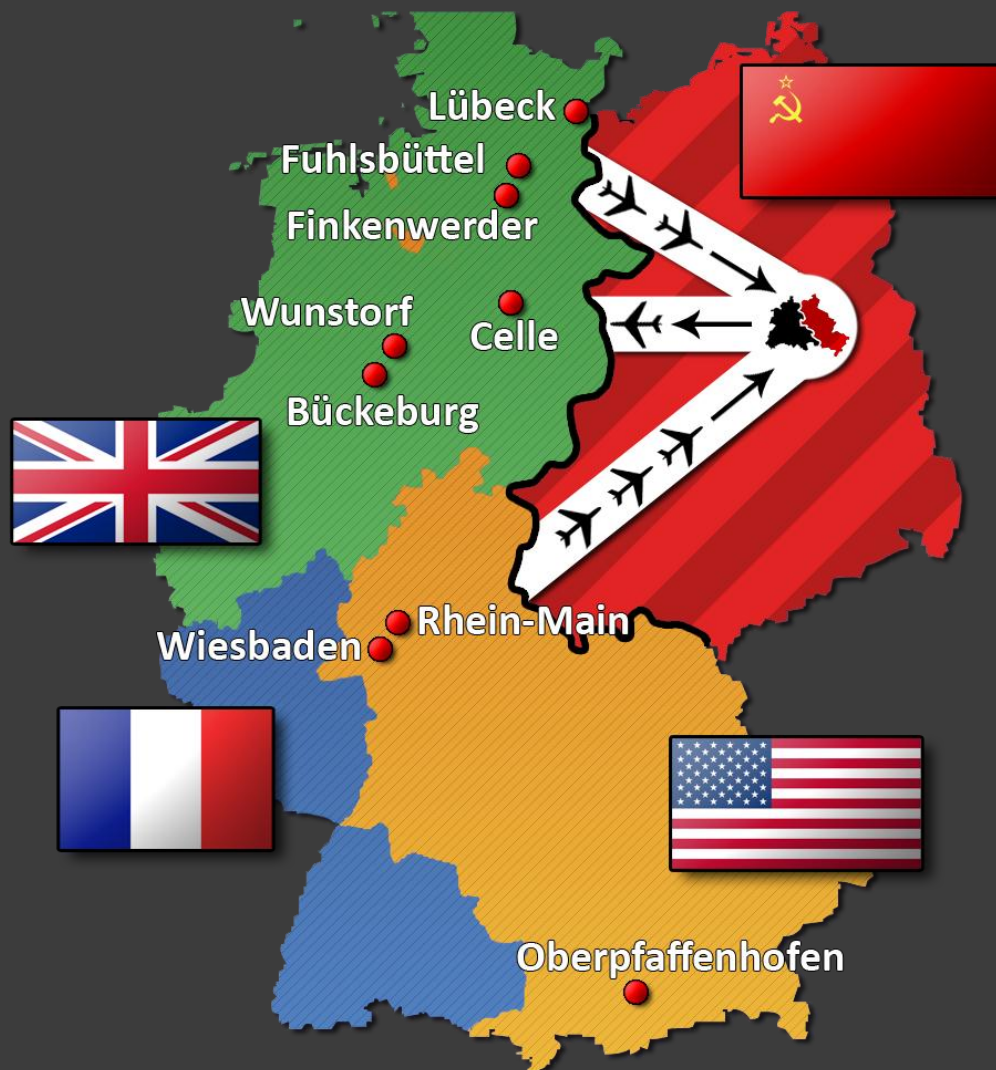
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

4) Η ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Γεγονότα που οδηγούν στη ρήξη ΗΠΑ – ΕΣΣΔ, αρχές 1948

- Φεβρουάριος 1948: συζητήσεις Γαλλίας, την Βρετανίας, ΗΠΑ, Βελγίου, Ολλανδίας και Λουξεμβούργου για τη Γερμανία
- 27 Φεβρουαρίου 1948: σχηματισμός κομμουνιστικής κυβέρνησης από τον Clement Gottwald στην Τσεχοσλοβακία
- 17 Μαρτίου 1948: Βρετανία, Γαλλία και Benelux υπογράφουν τη συνθήκη των Βρυξελών
- 20 Μαρτίου 1948: αποχώρηση της ΕΣΣΔ από τη Συμμαχική Επιτροπή Ελέγχου
- 24 Ιουνίου 1948: οι Σοβιετικοί επιβάλλουν αποκλεισμό του Βερολίνου

Αερογέφυρα προς το Βερολίνο (Ιούνιος 1948 – Μάιος 1949)



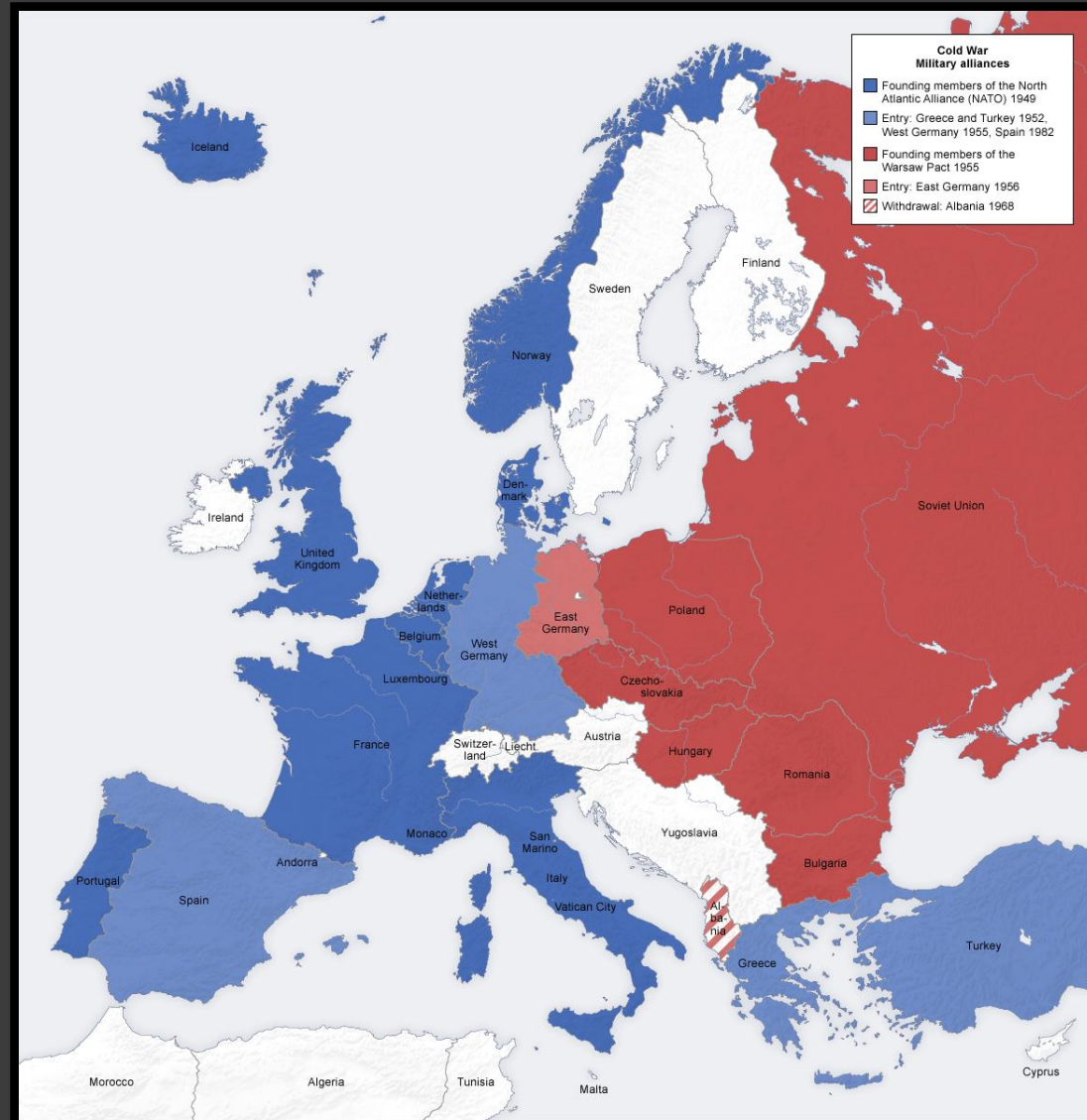
Ο αποκλεισμός του Βερολίνου

- ήταν η πρώτη μεγάλη μεταπολεμική κρίση στις σχέσεις Ανατολής-Δύσης και κατά κάποιον τρόπο έθεσε το παράδειγμα για τις σχέσεις ΗΠΑ-ΕΣΣΔ κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου
- έδειχνε τη βούληση των ΗΠΑ να αντισταθούν στις πιέσεις των Σοβιετικών, να αναχαιτίσουν τη λεγόμενη σοβιετική επιθετικότητα
- παρά την όξυνση της κρίσης δεν υπήρξε πολεμική σύγκρουση ΗΠΑ - ΕΣΣΔ.

Ίδρυση ΝΑΤΟ (4 Απριλίου 1949)

- ΗΠΑ, Καναδάς, 10 ευρωπαϊκές χώρες (1952: Ελλάδα, Τουρκία)
- το άρθρο 5 της Συνθήκης προέβλεπε ότι εάν ένα μέλος δεχόταν επίθεση τότε τα άλλα μέλη είτε το καθένα ξεχωριστά είτε από κοινού θα συνέδραμαν το μέλος που είχε δεχτεί επίθεση ακόμη και με τη χρήση στρατιωτικής δύναμης
- το δόγμα ήταν ότι η ΕΣΣΔ ήταν μια επιθετική δύναμη που θα επεδίωκε την επέκταση της σφαίρας επιρροής της και οι ΗΠΑ
- μια περιφερειακή συμμαχία μεταξύ Β. Αμερικής και Δ. Ευρώπης για την υπεράσπιση των αμερικανικών συμφερόντων σε πλανητικό επίπεδο.

Η διαίρεση της Ευρώπης



Εγκαθίδρυση κομμουνιστικών καθεστώτων στην Α. Ευρώπη

- χώρες όπου οι κομμουνιστές δεν είχαν ιδιαίτερα μεγάλη απήχηση
- κύμα βίας και τρομοκρατίας του πληθυσμού και των πολιτικών αντιπάλων
- ευθυγράμμιση με τη σοβιετική πολιτική
- εκκαθάριση και των κομμουνιστικών κομμάτων της Α. Ευρώπης από στελέχη τα οποία αμφισβητούσαν την πολιτική του Στάλιν. Κοçi Χοξε (Αλβανία) Traicho Kostov (Βουλγαρία) László Rajk (Ουγγαρία) Rudolf Slánský (Τσεχοσλοβακία)

Οικονομική ενοποίηση της Ευρώπης

- Απρίλιος 1948: Organization for European Economic Cooperation
- Μάιος 1950: Σχέδιο Schuman
- Ιούλιος 1952: Ίδρυση ΕΚΑΧ
- Μάρτιος 1957: Συνθήκης της Ρώμης (Δ. Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Benelux)

ΟΙ ΗΠΑ ως αυτοκρατορία

- Οι ΗΠΑ αναπληρώνουν το «κενό» που δημιουργεί η διάλυση της βρετανικής αυτοκρατορίας αλλά δεν ακολουθούν το κλασικό βρετανικό «αυτοκρατορικό» (αποικιοκρατικό) μοντέλο
- Οι ΗΠΑ δημιουργούν μια «αυτοκρατορία» μέσα από την ίδρυση διεθνών θεσμών συνεργασίας που τελούν υπό την εποπτεία τους
- Συνέδριο του Bretton-Woods στο Νιου Χάμσαϊρ (1-22 Ιουλίου 1944)

Έρικ Χόμπσμπαουμ

- η βασική στάση της ΕΣΣΔ μετά τον πόλεμο ήταν αμυντική και όχι επιθετική
- στην Ευρώπη δεν μπορούσε να επεκταθεί πέρα από τα εδάφη στα οποία είχε φτάσει ο σοβιετικός στρατός, χώρες και πληθυσμοί οι οποίοι επιπλέον δεν ήταν καθόλου φιλικοί προς την ΕΣΣΔ
- οικονομικά ήταν αποδυναμωμένη και άρα δεν ήταν προς το συμφέρον της να ανταγωνιστεί τις οικονομικά ισχυρότερες ΗΠΑ
- οι ΗΠΑ από την άλλη ασκούσαν επιρροή στην καπιταλιστική Δύση και επεδίωκαν να την επεκτείνουν στις πρώην αποικίες των ευρωπαϊκών δυνάμεων
- οι ΗΠΑ ανησυχούσαν για την πιθανότητα μίας μελλοντικής ηγεμονίας της ΕΣΣΔ, η ΕΣΣΔ ανησυχούσε από την de facto ηγεμονία των ΗΠΑ σε όσες περιοχές δεν ήλεγχε ο ρωσικός στρατός

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.



Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Πηγές Εικόνων:

- BerlinerBlockadeLuftwege.png – Author: [Leerlaufprozess](#) CCBYSA - <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:BerlinerBlockadeLuftwege.png> – Wikimedia Commons
- Cold war Europe military alliances map en - Author: [San Jose](#) CCBYSA - https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cold_war_europe_military_alliances_map_en.png – Wikimedia Commons

Το copyright έργων τρίτων ανήκει εξ ολοκλήρου στους δημιουργούς τους. Τα έργα χρησιμοποιήθηκαν στο πλαίσιο του μαθήματος αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς και μη εμπορικούς σκοπούς.